

SP7MP_MTP2/01
Lucie Pekárková
B - kvalitativní výzkum

Téma - Cizí jazyk v předškolním věku

Výzkumný problém - Výuka angličtiny u dětí mladších šesti let

Otázka - Je dle mínění rodičů smysluplná výuka angličtiny u malých dětí? Mají tyto děti v pozdější výuce výhodu oproti dětem, které se začaly angličtinu učit až základní škole? Nejde jen o zbytečné přetěžování dětí a zkracování jejich klidné dětství?

Představení tématu, proč je dané téma relevantní? - Existuje spousta mateřských škol, které nabízejí výuku cizích jazyků. V dnešní době je znalost minimálně jednoho cizího jazyka velmi žádaná. Ozývají se však hlasy proti, které argumentují, že není vhodné zatěžovat výukou i malé děti a obírat je tak o jejich dětskou bezstarostnost. Nicméně odborníci tvrdí, že čím dříve se s výukou cizího jazyka začne, tím méně problémů se vyskytuje při pozdější výuce.

Cíl výzkumu - Cílem výzkumu je zjištění, jakého smýšlení jsou rodiče dětí, kteří pro své dítě zvolili mateřskou školu s výukou anglického jazyka, a co si o tomto tématu myslí rodiče, jež svého potomka posílají do běžné mateřské školy. Dále se budeme zabývat tím, na kolik jsou rodiče informováni o této možnosti vzdělávání, popř. kdy a jak se o této eventualitě dozvěděli. Také se budeme věnovat tomu, zda-li by rodiče po sdělení o existenci těchto mateřských škol své dítě do takové mateřské školy přehlásili.

Volba výzkumné strategie - kvalitativní. Podle mého názoru jde poměrně o nové téma, tudíž neexistují teorie a je těžké identifikovat proměnné. Vzorek je vybírán záměrně a výsledkem by měl být komplexní obraz o problému. Výsledky neplánuji zobecnit na celou populaci.

Návrh metody sběru dat, představa o počtu a kontaktování výzkumných jednotek - Metodou pro sběr dat v tomto výzkumu bude polostrukturovaný rozhovor. Ten bude vykonán s deseti rodiči (matkami či otci) dětí, které chodí do anglické mateřské školy, s deseti rodiči dětí, které chodí do běžných mateřských škol a rodiče o anglických mateřských školách vědí a

s deseti rodiči dětí, které chodí do běžných mateřských škol a rodiče o anglických mateřských školách nevědí. Celkem tedy bude provedeno třicet rozhovorů.

Moje dvě kamarádky učí v anglických mateřských školách. Zeptala jsem se, zda by bylo možné právě v „jejich“ mateřských školách kontaktovat rodiče s prosbou o pomoc při výzkumu. Ony samy o tom nerozhodovaly, zeptaly se ředitelek mateřských škol. Ty by mi vyšly vstříc. Díky tomu mám možnost mluvit s rodiči v mateřské škole, když tam svoje děti ráno vodí nebo odpoledne vyzvedávají. V mateřské škole bych zjistila, jestli jsou rodiče ochotní odpovědět mi na otázky. Samotné rozhovory by pak proběhly v domluveném termínu jinde.

Stejným způsobem mohu kontaktovat rodiče dětí, které chodí do běžné mateřské školy. Opět totiž znám někoho, kdo v běžných mateřských školách pracuje.

Myslím, že osobní setkání při žádosti o rozhovor je nejlepší způsob. Rodiče vidí, s kým budou rozhovor dělat, mohou se zeptat na informace, které je zajímají, mohou jim otázky ukázat. Také si myslím, že kdyby viděli žádost někde na internetu nebo v novinách, sami by se asi neozvali. Zatímco když je žádost mířená přímo na ně, musí na ni nějak reagovat. Dále si mohu být jistá, že se o prosbě lidé dozvědí. Možnou nevýhodou může být, že rodiče budou zaskočení a bez většího rozmyšlení mi nebudou schopni odpovědět. To se dá vyřešit tím, že jim na sebe dám kontakt, aby se mi později ozvali, popř. si na ně vezmu kontakt já.

Rozhovor mi připadá jako nejlepší metoda pro sběr dat. Hned během rozhovoru mohou být otázky vysvětleny, mohou být položeny doplňující otázky, připravené otázky mohou být upraveny nebo vynechány podle odpovědí, které mi rodiče poskytnou. Dále mohu rodiče určitým způsobem povzbuzovat k delší výpovědi, korigovat (vést jiným směrem) jejich výpovědi a znovu je upozornit, že výzkum je anonymní.

Jeho nevýhodou je časová náročnost - během samotného rozhovoru a poté při jeho přepisování. Když rodiče nepovolí nahrávání rozhovoru, tak musím rozhovor zapisovat. S tím souvisí neudržování očního kontaktu a také prosba k rodičům, aby své výpovědi opakovali či mluvili pomaleji. Rodiče také mohou při poskytování rozhovoru pociťovat nervozitu, tu však já mohu vhodným vystupováním a dobře zvolenými slovy pomoci odbourat.

Někteří rodiče možná neví, že celá práce bude anonymní. Podle mě je tedy lepší hned při žádosti o rozhovor jim říci, že nikde nebude uvedeno jejich jméno, název mateřské školy ani nic jiného, podle čeho by je bylo možné identifikovat.

Úryvek z připravovaného nástroje sběru dat - Část otázek pro rodiče, jejichž dítě (děti) chodí do anglické mateřské školy

1. Jak jste se dozvěděli o anglických mateřských školách?
2. Proč jste do anglické mateřské školy svoje dítě nahlásili?
3. Proč jste se rozhodli právě pro tuto mateřskou školu?
4. Jste s ní spokojeni nebo přemýšlíte o jiné anglické nebo běžné mateřské škole?
5. Líbí se tam Vašemu dítěti? Nechce raději do běžné mateřské školy?
6. Myslíte si, že je výuka cizího jazyka pro malé děti obtížná?
7. Máte další děti? Ty navštěvují jaké mateřské školy?
8. Mluvíte doma i anglicky?
9. Anglické mateřské školy jsou poměrně drahé, je to pro Vás velká finanční zátěž?

Část otázek pro rodiče, jejichž dítě (děti) chodí do běžné mateřské školy (rodiče o anglických mateřských školách vědí)

1. Jak jste se dozvěděli o anglických mateřských školách?
2. Přemýšleli jste, že svoje dítě dáte do anglické mateřské školy?
3. Byli jste se v nějaké podívat? Mluvili jste s ředitelem/kou nebo učiteli?
4. Znáte někoho, jehož dítě navštěvuje anglickou mateřskou školu?
5. Bavili jste se s ním o tom?
6. Mluvili jste se svým dítětem o této možnosti?
7. Proč nakonec Vaše dítě chodí do běžné mateřské školy?
8. Podle odpovědi na předchozí otázku se doptat (peníze, dojíždění, moc náročné, nemyslí, že je to potřeba, že to pomůže, chce dopřát „bezstarostné“ dětství)
9. Máte další děti? Ty chodí nebo budou chodit do jakých mateřských škol?

Zamyšlení se nad možnými praktickými a etickými problémy při výzkumu - Praktickým problémem by mohlo být nenalezení dostatečného počtu respondentů, popř. nedodržení kvót v jednotlivých kategoriích, nebo časové nezvládnutí určených schůzek s rodiči z rozličných důvodů (nemoc, problémy v zaměstnání, osobní problémy) a následná kumulace rozhovorů s následkem posunutí termínů a nedostatkem času na zpracování výzkumu. Etickým problémem by mohla být otázka, která je zaměřená na finanční stránku rodiny. Dále pak otázky, které se týkají rodinných vztahů, jednotlivých členů rodiny, popř. otázky na styl výchovy v rodině.

Záznam z prvního realizovaného rozhovoru/pozorování/analýzy dokumentu -

1. Jak jste se dozvěděli o anglických mateřských školách?

Když máte doma dítě v předškolním věku, hledáte pro něho školku. S manželem jsme chtěli, aby školka, kam našeho syna dáme, nabízela něco, co moc jiných nenabízí, aby byla v něčem výjimečná, něčemu ho naučila. Manžel kolem jedné anglické školky jezdí do práce, tak jsme si o nich začali zjišťovat něco víc.

2. Znáte někoho, jehož dítě navštěvuje anglickou mateřskou školu?

Ne, nikoho neznáme.

3. Byli jste se v nějaké podívat?

Samozřejmě, byli jsme ve třech. Ve všech si na nás udělali čas a chovali se mile. Ale to se od nich skoro očekává, byli jsme zájemci.

4. Proč jste do anglické mateřské školy svoje dítě nahlásili?

Chtěli jsme pro našeho syna něco extra, něco, co v budoucnu využije, obyčejných školek je hodně. Angličtina je světový jazyk, určitě mu to nebude na škodu, navíc se naučí nějakému režimu a zvykne si na nějaké povinnosti.

5. Proč jste se rozhodli právě pro tuto mateřskou školu?

Zdála se nám nejlepší. Dost dlouho jsme přemýšleli, ale vyhrála u nás i tím, že nabízí dost zájmových kroužků, týden si ji syn mohl vyzkoušet a také je v krásném prostředí. A v poslední řadě kvalifikací učitelů.

6. Jste s ní spokojeni nebo přemýšlíte o jiné anglické nebo běžné mateřské škole?

Jsme s ní spokojeni. O běžné školce vůbec neuvažujeme, neuvažovali jsme o ní nikdy. O jiné anglické také ne. Syn si zvykl poměrně rychle. A abychom vůbec mohli o nějaké uvažovat, museli bychom vědět, jak to probíhá tam. Nic měnit nebudeme.

7. Líbí se tam Vašemu dítěti? Nechce raději do běžné mateřské školy?

Líbí se mu tam. Nevím, jestli chce chodit do normální, nikdy tam nechodil, neví, jak to tam probíhá, takže ho to asi ani nenapadlo. Většinu kamarádů si našel právě v této školce.

8. V kolika letech Vaše dítě začalo chodit do anglické mateřské školy? Jak je to letos dlouho?

Náš syn tam chodí od tří let. Takže od začátku docházky do školky. Letos je mu pět. Příští rok půjde do školy, uvažujeme o škole s rozšířenou výukou angličtiny.

9. Myslíte si, že je výuka cizího jazyka pro malé děti obtížná?

Myslím, že kdyby se učili izolovaná slovíčka, tak asi ano. Ale tohle je něco jiného. Je to velmi přirozené, vlastně je to spíše zábava než učení. Jde také o to, jak dítě namotivujete. My

jsme synovi řekli, že bude chodit do speciální školky, kde se naučí anglicky, protože je to potřeba a později mu to půjde lépe a tím bude mít výhodu před ostatními.

10. Máte další děti? Ty navštěvují jaké mateřské školy?

Syn je jedináček. Když se dítěti chcete věnovat důkladně a nic nezanedbat nebo nepodcenit, více než dvě děti mít ani nemůžete, a to ještě s větším časovým odstupem.

11. Plánujete tedy další dítě?

Ještě nejsme plně rozhodnutí. Je to padesát na padesát. Záleží to na hodně okolnostech. Na zdravotní a finanční situaci, na tom, co ještě chcete dokázat. Já nikdy nechtěla zůstat doma jako hospodyňka. Práce a seberealizace je pro mě důležitá.

12. Mluvíte doma i anglicky?

Občas ano. Ne nijak pravidelně.

13. V jakých situacích?

Třeba když syn něco chce, tak mu anglicky řeknu, ať mi to řekne anglicky, v rámci procvičování. Občas mu přečtu anglicky psanou pohádku. Někdy začne mluvit anglicky sám od sebe.

14. Anglické mateřské školy jsou poměrně drahé, je to pro Vás velká finanční zátěž?

Musím říci, že ani ne. S manželem oba dva vyděláváme docela dost. Sice je manželova práce dost časově náročná, syna vidá jen večer a občas o víkendech. Na finance si opravdu stěžovat nemůžeme. Ale s manželem jsme se dohodli, že radši zajistíme jedno dítě pořádně, než jich mít více a šetřit a neužívat si života. A ono se to časem vrátí. Finance, které do syna investujeme, se za pár desítek let vrátí tím, že bude mít dobrou práci a úspěšný život, tedy snad tomu tak bude.

15. Přeji Vám, aby tomu tak bylo. Ale může se stát, že na syna kladete velké požadavky.

Co když je nebude schopen zvládnout?

To se samozřejmě může stát. Ale bez snahy, píle a pevné vůle nikdo ničeho nedosáhne. Když uvidíme, že i když se syn velmi snaží a ovoce to nepřinese, nebude se dát nic dělat. Ale říkáme mu, že bez práce nejsou koláče a že bez boje nesmí nic vzdávat. Dál bude záležet jen na jeho schopnostech. Naše výchova je možná trochu přísná, ale jedině tak se v životě neztratí a něčeho dosáhne.

16. Velice vám děkuji za Váš čas i Vaše odpovědi a postřehy. Přeji Vám, ať se Vaší rodině daří.

Děkuji, nemáte vůbec za co. Já Vám přeji mnoho úspěchů při studiu i v osobním životě.

Terénní poznámky - s matkou chlapce jsem se na rozhovor domluvila v anglické mateřské škole. Rozhovor proběhl v jejím přirozeném prostředí - v bytě, kde s rodinou bydlí. Mile a s úsměvem mě přivítala, v obývacím pokoji, kde rozhovor měl probíhat a také proběhl, byly nachystány jednohubky, koláč a minerálka, kromě toho se mě matka chlapce zeptala, jestli si dám kávu, čaj nebo něco jiného teplého. Poprosila jsem o čaj, sama si uvařila kávu. Poté jsme přistoupily k rozhovoru. Matku jsem znovu a více podrobněji (poprvé při žádosti o rozhovor) seznámila se svým záměrem, poděkovala za její ochotu a čas. Zeptala jsem se jí, zda si mohu rozhovor nahrávat, ona bez sebemenších námitek souhlasila. Rozhovor probíhal v příjemné atmosféře, matka byla uvolněná, sebevědomá, přirozená, otevřená a bez jakýchkoli známek nervozity. Z jejího chování a vyjadřování se dalo vyčíst, že jí dávání rozhovorů nedělá problémy a že je zvyklá jednat s lidmi. Žádnou otázkou nebyla zaskočena, svoje odpovědi si krátce rozmyslela, verbální výpovědi doprovázela gesty a mimikou, které její sdělení potvrzovaly.

Námět k modifikaci výzkumného návrhu na základě zkušenosti z terénu, získané plněním předchozího bodu - kontaktování matky i provedení rozhovoru probíhalo bez problémů, nepovažuji tedy za nutné něco měnit, jde však o příliš malý vzorek pro konkrétní závěry. Jediné, co mě napadá, je širší časové období, ve kterém by výzkum probíhal. Respondenty by nebyli rodiče, kteří již dítě do mateřské školy umístili, ale ti, kteří teprve o umístění rozhodují. Šlo by o období, kdy se rodiče rozhodují, kam dítě umístit, a následná zpětná vazba po začátku docházky do mateřské školy s důrazem na nejdůležitější motivaci, proč dítě chodí do konkrétní mateřské školy.

Seznam relevantní (odborné) literatury:

DISMAN, M. (2008). *Jak se vyrábí sociologická znalost*. Praha: Karolinum.

GAVORA, P. (1996). *Výzkumné metody v pedagogice: příručka pro studenty, učitele a výzkumné pracovníky*. Brno: Paido.

GAVORA, P.(2000). *Úvod do pedagogického výzkumu*. Brno: Paido.

HENDL, J. (1997). *Úvod do kvalitativního výzkumu*. Praha: Karolinum.

HENDL, J. (2005). *Kvalitativní výzkum: základní metody a aplikace*. Praha: Portál.

HENDL, J. (2008). *Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace*. Praha: Portál.

KAUFMAN, J.-C. (2010) *Chápající rozhovor*. Praha: Slon.

MCBRIDE. R. (1998) *Úvod do kvalitativního výzkumu: průvodce pro učitele*. Liberec: Technická univerzita v Liberci.

ŠVAŘÍČEK, R., ŠEĐOVÁ, K. (2007) *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách*. Praha: Portál.

ŠVAŘÍČEK, R., ŠEĐOVÁ, K. (2007) *Učební materiály pro kvalitativní výzkum v pedagogice*. Brno: MU.

Doporučuji přeformulovat hlavně první část projektu, aby vše lépe „drželo“ pohromadě.